

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΤΗΣ 2ας ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1982 ¹

**Επιτροπή τών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
κατά Βασιλείου τού Βελγίου**

«Παράβαση — Μή εφαρμογή οδηγίας περί τών στερεών αποβλήτων»

Υπόθεση 69/81

Περίληψη

Κράτη μέλη — Υποχρεώσεις — Εκτέλεση οδηγιών — Παράβαση — Δικαιολογία — Μή δεκτή

(Συνθήκη ΕΟΚ άρθρο 169)

Ένα Κράτος μέλος δέν δύναται νά επικαλεσθεί διατάξεις, τήν ακόλουθουμένη πρακτική ή καταστάσεις τής έσωτερικής έννομου τάξεώς του, για νά δικαιολογήσει τήν μή τήρηση τών υποχρεώσεων πού άπορρέουν από τίς κοινοτικές οδηγίες.

Στήν υπόθεση 69/81,

Επιτροπή τών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τόν νομικό της σύμβουλο René-Christian Béraud, μέ αντίκλητο τόν Oreste Montalto, μέλος τής νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg, Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου τού Βελγίου, εκπροσωπούμενου από τόν Robert Hoebaer, διευθυντού τού ύπουργείου έξωτερικών, έξωτερικού έμπορίου και συνεργασίας για τήν ανάπτυξη, μέ τόπο επιδόσεων στό Λουξεμβούργο τήν έδρα τής πρεσβείας τού Βελγίου,

καθ' ού,

¹ — Γλώσσα διαδικασίας: ή γαλλική.

πού έχει ως αντικείμενο αίτηση περί αναγνώρισεως της παραβάσεως των υποχρεώσεων του Βασιλείου του Βελγίου πού υπέχει εκ της συνθήκης, ή όποια προκύπτει από την μή εφαρμογή, έντός της ταχθείσης προθεσμίας, της όδηγίας 75/442 του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86 έπ.),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τούς J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, G. Bosco, A. Touffait καί O. Due, προέδρους τμήματος, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, U. Everling, A. Χλωρό καί F. Grévisse, δικαστές,

γενικός εισαγγελεύς: F. Capotorti
 γραμματεύς: A. Van Houtte

έκδίδει τήν ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, ή εξέλιξη της διαδικασίας, τά αίτήματα καθώς καί οι ισχυρισμοί καί τά έπιχειρήματα των διαδίκων, έχουν συνοπτικώς ως έξης:

I — Πραγματικά περιστατικά καί έγγραφη διαδικασία

1. Η όδηγία 75/442 του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86 έπ.) συγκαταλέγεται μεταξύ των διαφόρων πράξεων της Κοινότητας, οι όποιες, βασισόμενες στα άρθρα 100 καί 235 της συνθήκης ΕΟΚ, έγγράφονται στό πλαίσιο της κοινο-

τικής πολιτικής στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Βασικός στόχος της έν λόγω όδηγίας είναι ή προστασία της υγείας του ανθρώπου καί του περιβάλλοντος κατά των επιδράων επιδράσεων πού προκαλούνται από την συγκέντρωση, την μεταφορά, την έπεξεργασία, την έναποθήκευση καί την απόθεση των αποβλήτων. Τά Κράτη μέλη λαμβάνουν τά κατάλληλα μέτρα για την προώθηση του περιορισμού της ανακυκλώσεως καί της έπεξεργασίας των στερεών αποβλήτων, την έξ αυτών λήψη πρώτων ύλων καί ενεργείας καθώς καί κάθε άλλης μεθόδου πού επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση των στερεών αποβλήτων.

Κατά τό άρθρο 13 της όδηγίας, τά Κράτη μέλη θέτουν σέ ισχύ τά αναγκαία μέτρα

γιά να συμμορφωθούν προς την οδηγία εντός προθεσμίας είκοσι τεσσάρων μηνών από της κοινοποιήσεώς της και ενημερώνουν σχετικά άμεσαως την Έπιτροπή. Δεδομένου ότι η οδηγία έκοινοποιήθη στό Βασίλειο του Βελγίου την 18η 'ουλίου 1975, ή έν λόγω προθεσμία έξέπνευσε την 18η 'ουλίου 1977.

2. 'Η Έπιτροπή, έπειδή έκρινε ότι ήταν άναγκαίεσ διατάξεισ προσαρμογήσ του δελγικού δικαίου, αλλά δέν ενημερώθη επί της θεσπίσεωσ τέτοιων διατάξεων, έκάλεσε την δελγική Κυβέρνηση, μέ έπιστολή της 9ησ 'ανουαρίου 1979, σύμφωνα μέ τό άρθρο 169 πρώτο εδάφιο της συνθήκησ, νά ύποβάλει τίσ παρατηρήσεισ της έντόσ προθεσμιάσ δύο μηνών.

Μέ έπιστολή της 13ησ 'ουλίου 1979, ή δελγική κυβέρνηση έπληροφόρησε κυρίωσ την Έπιτροπή ότι, ήδη από τουδε, τά ύφιστάμενα νομοθετικά ή κανονιστικά κείμενα έπέτρεπαν την έφαρμογή όρισμένων διατάξεων της οδηγίασ, αλλά ότι ή πλήρησ εκτέλεσή της προσκρούει σέ δυσχέρειεσ πού άπορρέουν από την «έμμένουσα άδειαιότητα ώσ πρόσ την άκριδή κατανομή των άρμοδιοτήτων πού θά προκύπει από την άναληφθείσα θεσμική μεταρρύθμιση» καθώσ και από την «σημαντική καθυστέρηση πού συσσωρεύεται στό Κοινοβούλιο».

Τήν 23η 'ουλίου 1979, ή Έπιτροπή έξέδωσε την ήτιολογημένη γνώμη πού προβλέπεται από τό άρθρο 169 πρώτο εδάφιο της συνθήκησ. Μέ την έν λόγω γνώμη, πού διεδιδάσθη στην δελγική κυβέρνηση μέ έπιστολή της 27ησ 'ουλίου 1979, τό Βασίλειο του Βελγίου εκλήθη νά συμμορφωθεί πρόσ αύτην έντόσ προθεσμιάσ δύο μηνών.

Μέ έπιστολή της 14ησ Νοεμβρίου 1979, ή δελγική κυβέρνηση έπεβεβαίωσε ότι ή μή μεταφορά της οδηγίασ στό έθνικό δικαιο ήταν έμμεση συνέπεια της θαθείασ θεσμικήσ μεταρρυθμίσεωσ πού εύρίσκειται έν έξελίξει στό Βέλγιο και έζήτησε συμπληρωματική προθεσμία ένόσ έτους.

'Η Έπιτροπή, έπειδή δέν έλαβε επί του θέματοσ καμμιά μεταγενέστερη πληροφορία από τίσ δελγικήσ άρχέσ, ήσκησε την παρούσα προσφυγή, ή όποία έπρωτοκολλήθη στην γραμματεία του Δικαστηρίου την 3η 'απριλίου 1981.

Τό Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεωσ του είσηγητου δικαστου και μετ' άκρόαση του γενικού εισαγγελέωσ, άπεφάσισε την έναρξη της προφορικήσ διαδικασιάσ χωρίσ προηγούμενη διεξαγωγή άποδείξεων.

II — Αιτήματα των διαδίκων

'Η Έπιτροπή ζητεί από τό Δικαστήριο:

1. νά κρίνει ότι τό Βασίλειο του Βελγίου, μή θεσπίζοντας έντόσ της προβλεπόμενης προθεσμιάσ τίσ άναγκαίεσ διατάξεισ γιά την συμμόρφωσή του πρόσ την οδηγία 75/442 του Συμβουλίου, της 15ησ 'ουλίου 1975, περί στερεών άποβλήτων, παρέβη ύποχρέωσή πού ύπέχει εκ της συνθήκησ·
2. νά καταδικάσει τό Βασίλειο του Βελγίου στό δικαστικά έξοδα.

Τό Βασίλειο του Βελγίου δέν διετύπωσε ρητώσ κανένα αίτημα.

III — 'Ισχυρισμοί και έπιχειρήματα των διαδίκων

'Η Έπιτροπή ισχυρίζεται ότι ό δεσμευτικός χαρακτήρασ των οδηγίων συνεπάγεται γιά τά Κράτη μέλη την ύποχρέωση νά τηρουν τίσ προθεσμίεσ πού τάσσουν οι οδηγίεσ γιά την θέσπιση διατάξεων προσαρμογήσ του έσωτερικού δικαίου. 'Η τήρηση των διατάξεων της συνθήκησ ή του παραγώγου κοινοτικού δικαίου δέν δύναται νά έξαρτάται ιδίωσ από δυσκολίεσ πού άνακύπτουν από

τήν τροποποίηση της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της κεντρικής εξουσίας και των περιφερειακών ή τοπικών οργάνων. Υφίσταται παράβαση της συνθήκης από ένα Κράτος μέλος, όποιο και αν είναι τό κρατικό όργανο οι πράξεις ή οι παραλείψεις τοϋ όποίου κατέληξαν στην μή εκτέλεση της υποχρέωσης. Οι έν λόγω άρχές επιδειβαιώνονται από τήν ήδη παγία νομολογία τοϋ Δικαστηρίου.

Η *βελγική κυβέρνηση* παρατηρεί ότι ή όδηγία για τήν όποία πρόκειται, άποτελεί ήδη άντικείμενο επί μέρους μέτρων εκτέλεσης, τά όποια περιλαμβάνονται στον γενικό κανονισμό για τήν προστασία της εργασίας, ή πλήρης όμως εφαρμογή της προσκρούει σε δυσχέρειες, συνδεόμενες με τίς θεμελιώδεις θεσμικές μεταρρυθμίσεις πού ενδρίσκονται έν εξέλιξει στο Βέλγιο. Η εφαρμογή της όδηγίας ανάγεται στις άρμοδιότητες όχι μόνο έννικών αλλά και περιφερειακών οργάνων, των όποιων οι

άρμοδιότητες έχουν καθορισθεί από τον ειδικό νόμο περί θεσμικών μεταρρυθμίσεων, τής 8ης Αύγουστου 1980, τά όποια όμως δέν έχουν ακόμα λειτουργήσει. Πρόκειται για μία έξαιρετική κατάσταση πού όφείλεται στην άδυναμία θεσίσεως νέων κανόνων πρό τής έγκαταστάσεως και λειτουργίας των νέων νομοθετικών οργάνων όμοσπονδιακού χαρακτήρος.

IV — Προφορική διαδικασία

Η Έπιτροπή, εκπροσωπούμενη, από τον νομικό της σύμβουλο René-Christian Beraud, και τό Βασίλειο τοϋ Βελγίου εκπροσωπούμενο από τον Robert Hoebaer, ήγόρευσαν στην συνεδρίαση τής 12ης Νοεμβρίου 1981.

Ο γενικός εισαγγελεύς ανέπτυξε τίς προτάσεις του στην συνεδρίαση τής 2ας Δεκεμβρίου 1981.

Σκεπτικό

- 1 Μέ δικόγραφο, πού κατέθεσε στην γραμματεία τοϋ Δικαστηρίου τήν 3η Άπριλίου 1981, ή Έπιτροπή των Εϋρωπαϊκών Κοινοτήτων ήσκησε, δυνάμει τοϋ άρθρου 169 τής συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με τήν όποία ζητείται νά άναγνωρισθεί ότι τό Βασίλειο τοϋ Βελγίου, παραλείποντας νά θεσίσει, έντός τής ταχθείσης προθεσμίας, τίς αναγκαίες διατάξεις προς συμμόρφωσή του προς τήν όδηγία 75/442 τοϋ Συμβουλίου, τής 15ης Ιουλίου 1975, περί στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86 έπ.), παρέβη τίς υποχρεώσεις πού υπέχει έκ τοϋ άρθρου 189 έδάφιο 3 τής συνθήκης.
- 2 Δυνάμει τοϋ άρθρου 13 τής όδηγίας, τά Κράτη μέλη υπεχρεούντο νά θέσουν έν ισχύι τά αναγκαία προς συμμόρφωσή τους μέτρα έντός προθεσμίας είκοσιεσσάρων μηνών από τής κοινοποιήσεώς της, ή όποία εξέπνευσε, έν προκειμένω, τήν 18η Ιουλίου 1977.

- 3 Ἡ βελγική κυβέρνηση διευκρίνισε ὅτι ἡ ὁδηγία ἀπετέλεσε ἤδη ἀντικείμενο ὀρισμένων ἐπὶ μέρους μέτρων ἐκτελέσεως. Δὲν ἀμφισβητεῖ, πάντως, ὅτι τὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ὑποχρέωση ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας στὸ σύνολό της, ἐντὸς τῆς προβλεπομένης προθεσμίας.
- 4 Ἡ βελγική κυβέρνηση δικαιολογεῖ κυρίως τὴν παράλειψή της λόγω τοῦ ὅτι εὐρίσκονται ἐν ἐξελίξει σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις οἱ ὁποῖες, ἰδίως στὸν τομέα τῆς ὁδηγίας γιὰ τὴν ὁποία πρόκειται, κατανέμουν ἐξουσίες καὶ ἀρμοδιότητες μεταξύ ἐθνικῶν καὶ περιφερειακῶν ὀργάνων. Γιὰ ὅσο χρονικὸ διάστημα τὰ νέα ὄργανα δὲν θὰ εἶναι ἀκόμα σὲ θέση νὰ ἀσκήσουν τὶς ἐξουσίες τους, ἡ ὁδηγία δὲν θὰ καταστῆ δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθεῖ στὸ σύνολό της.
- 5 Ἐὰν καὶ οἱ ἐν λόγω περιστάσεις δύνανται νὰ ἐξηγήσουν τὴν δυσχέρεια ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας, δὲν αἴρουν πάντως τὴν παράβαση, ἡ ὁποία ἀποδίδεται στὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου. Κατὰ τὴν παγία νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ἓνα Κράτος μέλος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθεῖ διατάξεις, πρακτικὴ ἢ καταστάσεις τῆς ἐσωτερικῆς ἐννόμου τάξεως γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴν μὴ τήρηση ὑποχρεώσεων πού ἀπορρέουν ἀπὸ κοινοτικές ὁδηγίες.
- 6 Πρέπει, ἐξ ἄλλου, νὰ σημειωθεῖ ὅτι προκειμένου νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἡ προβαλλομένη ἀπὸ τὴν κυβέρνησή του ἐξαιρετικὴ κατάσταση ὁ ὑπουργὸς δημοσίας υγείας καὶ περιβάλλοντος τοῦ Βελγίου ἐζήτησε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ, τὴν 14η Νοεμβρίου 1979, σὲ ἀπάντηση τῆς διαδικασθεῖσης αἰτιολογημένης γνώμης, πού προβλέπεται στὸ ἄρθρο 169 ἐδάφιο 1 τῆς συνθήκης, νὰ χορηγήσει στὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου πρόσθετη προθεσμία ἑνὸς ἔτους γιὰ νὰ λάβει τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτέλεση τῆς ὁδηγίας μέτρα ἐσωτερικοῦ δικαίου, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἔχουν τεθεῖ ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τὸν Ἰούλιο 1977, καὶ ὅτι στὴν πραγματικότητα μόλις τὴν 3η Ἀπριλίου 1981 προσέφυγε ἡ Ἐπιτροπὴ στὸ Δικαστήριον, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 169 ἐδάφιο 2 τῆς συνθήκης.
- 7 Πρέπει, ἐπομένως, νὰ ἀναγνωρισθεῖ ὅτι τὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου, μὴ θεσπίζοντας ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας τὶς ἀναγκαῖες διατάξεις πρὸς συμμόρφωσή του πρὸς τὴν ὁδηγία 75/442 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 15ης Ἰουλίου 1975, παρέδῃ τὶς ὑποχρεώσεις πού ὑπέχει ἐκ τῆς συνθήκης.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

- 8 Κατά τὸ ἄρθρο 69 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, ὁ ἡττηθεὶς διάδικος καταδικάζεται στὰ δικαστικά ἐξοδα, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχε σχετικὸ αἴτημα. Δεδομένου ὅτι τὸ καθ' οὗ ἡττήθη, πρέπει νὰ καταδικασθεῖ στὰ δικαστικά ἐξοδα.

Διὰ ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνει καὶ ἀποφασίζει:

- 1) Τὸ Βασίλειο τοῦ Βελγίου, μὴ θεσπίζοντας, ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, τὶς ἀναγκαῖες διατάξεις πρὸς συμμόρφωσίν του πρὸς τὴν ὁδηγία 75/442 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 15ης Ἰουλίου 1975, περὶ στερεῶν ἀποβλήτων (ΕΕ εἰδ. ἐκδ. 15/001, σ. 86 ἐπ.), παρέβη τὶς ὑποχρεώσεις πού ὑπέχει ἐκ τῆς συνθήκης.
- 2) Καταδικάζει τὸ καθ' οὗ διὰ δικαστικά ἐξοδα.

Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait
Due	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Koopmans	Χλωρός	Grévisse
Pescatore		
Everling		

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στὸ Λουξεμβούργο τὴν 2α Φεβρουαρίου 1982.

Ὁ γραμματεὺς
A. Van Houtte

Ὁ προεδρεύων
G. Bosco
πρόεδρος τοῦ πρώτου τμήματος

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ
FRANCESCO CAPOΤORTI

(6λ. ὑπόθεση 68/81, σ. 159)